

UDVARHELYI HIRADÓ

UDVARHELYMEGYE FÜGGETLEN POLITIKAI LAPJA.

Az „Udvarhelymegyei Jegyzői-Egylet” hivatalos közlönye.

Előfizetési árak:

Egész évre 8 kor. fél évre 4 kor. negyed évre 2 korona.
Egy szám ára 16 fill. — Tanulóknak egész évre 6 korona.

Felölös szerkesztő: **Becsek Aladár.**

Hirdetének a legolcsóbban számítanak. Nyilttér sora 50 fillér. Megjelen hetenként egyszer, 6-8 oldalon vasárnap. A hirdetés és nyilttér díja előre fizetendő. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Becsek D. Fia könyvnyomda.

Nyár.

Székelyudvarhely, június 26.

Június 21-edikével hivatalosan is beköszöntött hozzánk a nyár és vele együtt az a bizonyos időszak, amelyet általánosságban „uborka-saison”-nak szoktunk nevezni. Ez a saison az emberiség életében nyugalmi állapotot jelent s csodálatosképpen épen nyáron ugyanolyan szaka az évnék, mint a természetben a tél: a szellem pihenésének ideje. A parlament kapui nemsokára bezárulnak és a honatyák jól, vagy rosszul végzett munkájuk után a fürdők árnyas berkeiben élvezik a semmittevés édes gyümölcsét és egyidőre szabadfolyást engednek a hazában dúló viszályoknak. Az iskolák is szárnyára bocsátják az ifjúságot, mely a szülői ház szerető oltalma alatt, a szórakozás ezerféle kedvessége között elfelejteni igyekszik a lefolyt évnék ezerféle gondját, számtalan tudományát. Az uralkodók nem török fejüket háborus terveken; kánikulában nem lehet hadakozni, forró nyárban nem lehet a katonákat vitézségre, merész haditettekre lelkesíteni. Az igazságszolgáltatás sujtó kardja szünetet tart büntető munkájában és időtt ad a szerencsétlen megmentővövedteknek, hogy vétkük ocsmánysága fölött bünbánólag elmélkedjenek. — A szerkesztő hiába küldözi szét árgusszerű reportereit a szélrőzsa minden irányába, mert lehorgaszott fejjel és üres kézzel térnek vissza: nem történik semmi, semmi különös a nagy világban. Uborka-saison van, pihenni kell!

Azokban mi magyarok *kiváltságos* nép vagyunk. Nálunk vannak olyan elemek, a melyek erről a pihenési időszokról, erről a jövő küzdelemre új erőt adó nyugalomról semmitsem akarnak tudni. A melyek épen ezt az időt találják a legalkalmasabbnak arra, hogy alattomos, megront, ocsmány áskálódásait nagyobb buzgalommal folytassák és ezzel a nemzeti eszme diadalra jutását megakadályozzák.

Aki a parlament életét az utóbbi időben figyelemmel kísérte, annak nem kell külön megmondanunk, hogy az említett elemek egyike: *a nemzetiségek*. Azok a nemzetiségek, a melyeknek a sorsát a haza igen gyakran jobban a szíven viselte, mint önön édes gyermekeiét s amelyeket a kiváltságoknak, kedvezményeknek és jogoknak oly mértékben részesített, a minek az egész világtörténelemben pártját nem találhatni. Ezek a nemzetiségek esztelen munkájukat most is tovább folytatják és nem tudják, vagy jobban mondva nem akarják megérteni, hogy a magyar haza védelme nélkül oly elenyésző kis porszemek, hogy a világpolitika legkisebb szelölője is a semmisségbe söpri. Nem akarják megérteni, hogy mint ugyanazon hazának gyermekei, el kellene fogadnia már oly sokszor szeretettel odanyújtott testvéri jobbot és minden erejükkel, saját érdekükben is, a haza anyagi és szellemi jólétének felvirágoztatásán kellene fáradozniok. Nem, ők addig is, míg a nemzeti ügy lelkes vezérei csendes nyugalomban igyekeznek elfelejteni és *megbocsátani* szemcszedett gyalázkodásait és hálátlan vádasko-

dásaikat, új méreggel töltik meg fogaikat és még erősebb méregbe mártják meg nyilaikat, hogy a haza testéu a legelső kiadóalkalomkor új sebet üssenek. — Nekik erre való a nyár, a szellemi pihenés ideje.

A másik elem, mely az üresen puffogató nemzetiségeknél sokkal kárbozatosabb és rombolóbb munkát végez, azok a *népizgatók*, a kik a szegény elvakított emberek kezéből épen akkor veszik ki a gazdasági eszközöket, a mikor azoknak a legjobban működniök kellene. Jellemtelen, tönkrement egzisztenciák, kik előtt a haza fogalma semmi, mindenünnen kirugott semmiházi alakok, becsületes kenyérkeresetre képtelen ördögök, mikor már az egész társadalom kidobta őket kebeléből, mint rothadt és rohasztó anyagot, egyszerre csak zászlót ragadnak kezükbe és kinevezik magukat a nép boldogító apostolaiak. És hazug szofizmaikkal, kecsgetető, soha emberi erővel meg nem valósítható ábrándokkal elvakítják a szegény, naiv, becsületes szívű nép lelkét, megutáltatják vele saját embertársait, kiirtják belőle a hazaszeretetet szept érzelmét és a becsületes, *szorgalom* után járó keresmény értékelését. Izgatásuk nyomán elégedetlenség, gyűlölet, romlás támad. A gazda, ki hosszú éveken keresztül talán véres verejtékkel vetette meg jövője alapját, álmattalanul fetreng ágyában és szívszorogva hallgatja a megörjített tömeg iszonyu ordítását, mely esztelenül követel, követel, egyre többet követel. És teljes elvakultságukban porig égetik a felhalmozott asztagokat, elhamvasztják az életet

Az idegesség kezdete a gyermekkorban.

Írta: *Doktor*

Mindenki ideges ma, még a gyermekek is. De nem csodálkozhatunk ezen, ha meggondoljuk, hogy a növekedő száma a beteges idegélet-jelenségeknek logikus következménye a nehezebb megélhetőnek, a túlagoson fölfokozott igényeknek; ma mindenki „siet élni” és siet valamit elérni; ez a sietség korunk idegességének legfőbb oka; a mai generáció embereinek idegei állandóan megszakadásig vannak feszülve, szellemi és lelki életünk nem nyugszik jóformán soha, mert pihenésünk helyei, társaság olvasai való mindenre inkább valók, mint idegeink megnyugtatóására.

Elmult az az idő, a mikor, ha egy Jókai regényt letettünk, a mely kipihentetett, meg voltunk olvasni valókkal elégedve, ma nem a meséje a könyvnek, de a tendenciája, a feladott lélektani probléma érdekel a bizony, ha egy Ibsen vagy Strindberg-dramát olvastunk, mindent inkább tettünk, csak nem pihentünk. Tovább megyek: a modern ember tisztára elvesztette képességét a lelki pihenésre, tisztára idegeiből él, fokozott idegéletet él otthon is, családjában körében — csoda-e, ha ideges már akárháyszor az első évektől kezdve a gyermek is — tisztán utánzasi alapon. Vajjon hány anyának jut eszébe, hogy idegességét a gyermek előtt eltitkolja, ne mutassa vagy mérsékelje legalább? Bizony a legkevésbének! Pedig a gyermek a legélesebb megfigyelő és a legjobban utánzó.

Éppen úgy, a hogy megtanulja a beszédet, megtanulja szülői hanghordozását, mozdulatait és később gondolkodási módját — úgy tanulja meg az idegesség tüneteit — s ezekbe rendkívül gyorsan

beleéli magát. Legfőképpen pedig — s ez a szomorú a dologban tulajdonképpen — játszva, észrevétlenül éli be magát az idegesség lényegébe, a mi nem áll egyébből, mint a gondolatai és cselekedetei fölött való kontrol hiányából; nem fejelemzi magát, ha erre nem tanítják. A gyermek élettani tulajdonságaiból és szellemi élete hiányosságából következik, hogy az önfegyelmzése a lehető leghiányosabb; erre minden, még a legjobb gyermeket is tanítani kell — sőt ebben áll, ebben az egyben az egész nevelés legfőbb titka. És ha a gyermek szülőit idegeseknek látja; ha azt látja, hogy azok — előtte érthetetlen, de csekély okoknál fogva — indulatoskodnak, idegeskednek; ha zsebkendőeltépesek, tányérföldhözvágások és sirási rohamokból kombinált családi jeleneteket lát; ha azt tapasztalja, hogy egész csekély okokra nagy kitörések következnek, hirtelen hangulatváltozások, a csend és békeesség hiányt tapasztalja — hogy tanulja fejelemzeni magát a gyermek? Ha egy erősen ideges gyereket látok, nem szükséges kérdeznem az anyát, hogy ideges-e — és fordítva!

És annál könnyebben jön létre a gyermek idegessége, mert az ideges alkot, az idegességre való hajlam kétségen kívül át is öröklődik igen számos esetben. Nem a tulajdonképpeni idegbántalmakról, az agy, gerinczvelő vagy idegek bonczatani elváltozásairól szölok itt, melyek közt, mint tudjuk, az öröklés oly nagy szerepet játszik. hogy az öröklött idegbántalmak egyro nagyobb fejezetét képezik az idegyógyászati tankönyveknek, sőt a családi jellegét is annyira kifejezetten mutatják, hogy valósággal családi idegbetegségekről beszélhetünk, hanem arról a tisztán működési zavarokról, melyet a neurasthenia neve alatt ismerünk s a melynek lényege az idegek rendkívül nagy ingerlékenységében áll egyrészt, másrészt az agyvelői ellenőrzése ezúkkak a fokozott

idegműködéseknek hiányosabb, mint műnyelven mondjuk, hiányosabb a kontrol, a gátló működés. Tulajdonképpen nem helyes ez a szó: idegesség. Az idegek csak vezető húzak, telefontörzsjai az idegrendszernek, a melynek központja az agy; ha idegesek vagyunk, úgy agyvelőnk beteg, illetve van tulizgatott állapotban; nem helyesen fog föl, tuliztattat lát, túlerős reakciókat idéz fel csekély okokra, úgy hogy végső következtetésképpen az idegesség határozottan a kedély és elmeállapotok megbetegedései közé sorolandó.

Eddig a gyermekori idegesség két leghatalmasabb előidéző momentumát láttuk: egyik az ideges terhelttség, a tulizgatott idegrendszer direkt átöröklése, vagy legalább is átöröklése az ideges hajlamnak egy, izgatottságra, köros, fokozott reakciókra hajlamos idegrendszer alakjában, a másik: a gyermek utánzasi hajlama. Hogy ez mily óriási, arról az időnként, egyes intézetekben, különösen leánynevelő-intézetekben valóóságos járvány alakjában fellépő utánzasi betegségek tanuskodnak, a melyekről lesz talán alkalmam egyszer szólni, de tanuskodhatik erről minden szülő; a kis leány, a ki babáival az anyát játszva, a fia katonásdi játéka mind-mind utánzás. És minél különösebb, a gyermeki idegrendszert megkapóbb dogot látott a gyermek, annál könnyebben utánozza s így ezért utána rögtön minden ideges jelenséget. Könnyű volna ezt példákkal illusztrálni, de ily részletkérdések nem tartozhatnak a vázlat keretébe.

A gyermek idegességének egyik főokául az idegrendszer fokozott ingerlékenységét jelöltük meg. De ez nem csak a szülők ideges hajlamának átöröklésére áll, de az apa alkoholizmusa, a szülők elgyöngítő idült beteségei mind gyengébb idegrendszer s így idegességi hajlam alakjában öröklődhetnek át;

feutartó cledelt, s aztán kenyeret és jogot követelnek, a kik a kenyeret megsemmisítették és a jogot lábbal tiporták . . .

Végignéztam az Alföldön az idej rendetlen időjárás következtében gyér, vékonyzáru gabonát, a fejletlen töröküzát, elöntött réteket és elgondoltam magamban azt a rettenetes időt, a mikor nem lesz ember, a ki ezt a kevés megért termést is levágja, leszedje. A mikor ott állanak a munkások élén a lelketlen kufárok és nem engedik meg, hogy azok az Isten adományát összegyűjtsék. Láttam, hogy széles ez országban, minden rendű és rangu városban mindenütt felütötte a fejét ez a kipusztíthatatlan rém és hallottam, hogy mindenütt csak ez a jelszó: több pénzt, többet, többet . . .

Többet . . . Honnan? Az Isten tudja. Az uborka-saison itt van, de hol késik a nyugalom, béke, kölcsönös egyetértés . . . ?

- er - r.

BELFÖLD.

Bécs vagy Budapest.

Budapest, június 28.

Abban az ugynevezett küzdelemben, a melyet a horvátok folytattak a magyar államigazgatás ellen, felmerült egy új momentum. Kiderült, hogy a horvátok, miközben azt hirdetik, hogy Bécshez semmi közük, Bécsből elakarnak szakadni; miután nemzeti-ségi segítő társuk Polit Mihály is ismételtén kifejtette, hogy a horvátok annak idején semmi színelatt nem voltak hajlandók a Reichsrathba bemenni; — kiderült, hogy ugyanakkor a horvátok sakkhuzást tettek Bécsben a mi gazdasági érdekeik ellen Kiderült, hogy Bécsben, a kabinetirodában, nem a magyar király, hanem az osztrák császár asztalán horvát részről erőd memorandum fekszik, a mely felajánlja a gazdasági közöség fenmaradásának támogatását, arra az esetre, ha bevonják a horvátokat is, harmadik, Ausztriával és Magyarországgal egyenrangú faktor gyanánt a kiegyezési tárgyalásokba.

Hát ez meglepő felfedezés. Annyit jelent, hogy mint rége, most is Bécsben keresik a horvátok boldogulásuk varázszerét, és csupán hirdetik a ma-

gyar testvérisülést. Bécsből várnak minden jót, Bécsből várják hiru ábrándjaik teljesülését, Bécsből várják Nagyhorvátország alapjainak megazilárdulását. És azt jelenti, hogy ábrándjaikat kergetve immár vakon rohannak egészen az áulásig.

Gazdasági harcuk Ausztriával immár egy évtized óta tart. Minden erőnköt össze kellett szedni ebben a harcban, minden segítő társunkra szükségünk volt. Ha azt látjuk, hogy olyan emberek, a kik eddig barátaink gyaonát szerepeltek, ebben a kérdésben, a melyben a természetes fejlődés, a természetes helyzet hozzáuk csatolja őket, ellenünk fordulnak, akkor valóban fel kell vetnünk a kérdést a horvátokkal szemben: Budapest vagy Bécs? Velünk akarnak-e lenni, velünk maradni, velünk küzdeni, vagy árulók módjára csatlakozni akarnak ellenségeinkhez?

El kell dönteni végre ezt a kérdést.

Politikai jegyzetek.

Székelvudvarhely, jun. 27.

Azt a tudományt, amit egy legénynek meg kell tanulnia, hogy a bakasorban mint gemájner a helyét derekasan megállhassa, mi nem kicsinyeljük és le nem becsüljük. A legénynek, hogy használatos harczász váljék belőle, sok minden bonyodalmas mesterséget meg kell tanulnia. Meg kell tanulnia állni, ülni, lépni, terpesz-ugrani, jobbra nézni, balra nézni, szalutálni, puskával bánni, szíjjat puccolni, pangánót fényesíteni és még egy csomó dolgot, a minek a mivoltát csak az tudja, aki maga is profuntot ropogtatott.

De ha nagy és bonyodalmas tudomány is a közkatonai tudomány, mindenfelé kezdenek már rájönni arra, hogy az az intézkedés, amely három esztendő szabott ki az elsajátítására, egy kicsit nagyon bőkezűen bánt az idővel. A ki három esztendő alatt megtanulja, meg tudja tanulni két esztendő alatt is; aki meg két év alatt meg nem tanulja, a harmadikat ugys csak azzal tölti, hogy várja a végét. Számlálja, hogy hány „kis nap“ van még hátra, amíg boldog kurjantással kiugorhatik a gyöngyéletből.

Ilyen körülmények között minden józan gondolkodású ember tökéletesen megokoltnak itéli azt a mozgalmat, a melyet a fővárosi kereskedelmi egyesületek indítottak az önkéntes-

ség, illetve egy éves szolgálat jogának kiterjesztésére. Indult pedig ez a mozgalom azoknak az ifjaknak az érdekében, akik nem aspirálóak arra, hogy tiszt legyen belőlük, de viszont nincs is szükségük három esztendőre, hogy a katonai mesterség elemeit elsajátíthassák. Hogy ezt egy esztendő alatt is megtanulhassák, ahhoz bizonyára nem kell se érettségi bizonyítvány, se akadémiai képesítő. Az a fiatal ember, a ki néhány középiskolai osztályt elvégzett, bizonyára megtanul annyit, egy esztendő alatt, amennyit az iskolázatlan legény két vagy három esztendő alatt.

*

Sajátságos helyzete van az iskolának a magyar közgondolkodásban. Így Péter és Pál napja előtt szidja mindenki: tanuló, szülő, hirlap egyaránt, azután ráborul az enyészto nyár néma álmossága és csak az őszi beiratások idején elevenedik meg újra a panasz: az adózo polgár szíve el sem tudja iskolába helyezni a gyermekét. Ha ez mégis sikerül is, tíz hónapra újra letette mindenki a gondját, már akkor lépjen sorompóba az iskola, a tanár . . . És csak a legközelebbi Péter Pálkor lesz róla újra szó, ugyanugy, mint tavaly, mint tavalyelőtt, meg évekkel ezelőtt. Szidják, mint a bokrot: nem tanít, csak vizsgáztat, nem neveli az ifjakat, csak osztályozza őket, a tanárja, egyszerűen megakasztja a növendékeket, vagy legalább is a szülők és a gyermekek legszebb reményeit. Nemcsak, hogy ki nem fejleszthetik az összes gyermekeknek egyaránt kitünő esztét, szívét, lelkét, hanem még a testét is megnyomorítják, megfogyasztják a vérit, elfonyasztják arcának rózsáit, megrontják a látását, tönkresilányítják az egész idegrendszerét.

A magyar közvélemény egyáltalában nem vesz róla tudomást, hogy az ország tauárvilága már évtizedek óta küzd azért, hogy a különböző kormányok szüntessék meg a vizsgálatokat, töröljék el a számjegyekkel való osztályozást, akadályozzák meg az egyes osztályok zsufoltóságát, módosítsák a tanterveket a mai kor igényeilez képest, szabjanak a tanításnak elérhető célokat és adják meg erre a kellő módot: gondoskodjanak a tanárok kellő kiképzéséről és anyagi ellátásáról, az iskolák megfelelő felszereléséről, szabadítsák fel az igazgatókat a gazdasági meg irodai, tanárokat meg az irnoki teen-

láthatjuk tehát, hogy a modern kor gyermekét elég gyakran kell féltünk az idegességtől.

A harmadik fontos momentum, a mely a gyermek idegességét létrehozhatja vagy kifejlesztheti, a rossz nevelés. Tulságos kényeztetés áll e tekintetben az első helyen, különösen fiuknál; akárhányszor látok 7—12 éves fiukat, a kiket addig kizárólagosan aszonyok neveltek, súlyos idegességi állapotokban, a melyeknek az iskola szabad levegője, szabadabb mozgása egyszerre véget vet; a testi kényeztetés, szabad levegő és napfény, mozgás hiánya ugyancsak fontos tényezőz e tekintetben. A test fejlesztésére még mindig nem fordítanak elég gondot a legtöbb családban, másrészt pedig vannak a tulszásba vitt edzésnek is olyan hívei, a kik a gyermek korának meg nem felelő hidegvizes erősítő eljárásokkal teszik a gyermeket mesterségesen idegessé.

A régi dajkamesék ijesztései a mumussal, ujjában akárhányszor a doktor bácsival, a ki, „ha nem jól viseled magadat, eljön és belenéz a torkodba,“ akárhányszor súlyos rettegési állapotok, éjjeli felsikoltások, nyugtalan álm s így az idegesség kutforrásai. A tulságos kényeztetés, a mely eleinte neveti és játéknak nézi a gyermek rosszaságát, tulzott kitérésait, éppen ugy idegességre vezet, miut a tulságos szigorúság, a mely már kis vagy képzelt hibáért is érzékenyen büntet. De erről elég ennyi; sajnosan tapasztalom, hogy a legtöbb anya nemcsak jönnek, hanem a legjobbnak tartja saját nevelési rendszerét s nem szereti, ha abba belebeszélnek. Csak annyit erről, kedves hölgyeim, hogy egy egészséges gyermekkel elég sokat lehet experimentálni, a mig ideges lesz, de egy vérszegény, beteges gyermeknél nagyon kevés kell ehhez!

A gyermekkor minden komolyabb betegsége, a mig gyengíti a testet, gyengíti az idegrendszer ellenálló erejét is és így hajlamosít idegességre; kezdődik ez már a csecsemőkorból s ha a szegény kicsi jószág célzelerőtlen táplálás folytán egyre-másra kapta a bélgörcsöket, folyton sir, soha nem nyugszik s ez így megy heteken, hónapokon át éppen

abban az időben, mikor a rendkívül erősen növegyvelőnek abszolút pihenésre van szüksége; senki se csodálkozhatik rajta, ha az ilyen gyermek rosszul alvó, álmából felrettenő, ideges gyermek lesz.

A bélmegetegedések, a melyek anyyira gyakoriak a csecsemőkorból, idült táplálkozási zavarok kétségen kívül előidézö vagy elősegítő okai az angol-kóros állapotnak, a melyek az idegrendszernek óriási-silag felfokozott ingerlékenységével járnak minden esetben.

Villanyárammérével bizonyítható be, hogy az angol-kóros gyermek idegei és izmai erős rángásokkal reagálnak már akkor, mikor az egészséges gyermek idegei az áramot még alig érzik; mindenki tudja, hogy az angol-kóros gyermekek görcsök iránt mennyire fogékonyak s ha most meggondoljuk, a fővárosi gyermekeknek legalább a fele mutat — habár csak nyomokban legföbbször — angol-kóros elváltozásokat, a ki nem hiszi, számolja össze ismerősei gyermekeinek, hánynak volt kiinn a hatodik hónapban a két alsó középső foga; érthetjük, hogy mikor már az angol-kór elmúlt is, könnyen megmaradhat, ha más tényezőz is hozzájárultak esetleg, az idegrendszer fokozott ingerlékenysége.

Minden olyan megbetegedés, a mely az álmot zavarja, így például a mandulák megnagyobbodása, minden emésztési renyhéség, minden oly baj, a mely gyakori főájásokra vezet, így például emésztési zavarok, fénytörési rendellenességek a szewben, vérszegénység előidézhetik a gyermek idegességét.

Ezután jön egy fontos faktor: a tanulás. Nem megy mindenkinek egyformán könnyen s ha hajlamos, épp ugy idegességet idéz elő a velejárol fokozott lelki izgalom, mint esetleges túleröltetés által. Érdekös, hogy a leány-gyermek „pszichikus gyengébsége“ (bocásának meg ezért a kifejezésért, Moebius, a kitől származik, nem nagy barátja a feminista mozgalomnak s mi, orvosok, mindnyájan nagyrészt egyetértünk vele, megvannak rá az okaink) talán a tanulás kérdésénél érvényesül legelőször.

De nem kell Moebius, sem a leányok gyengébb,

finomabb idegrendszerét hiansulyoznom, hogy ez a dolog érthető legyen. Hiszen ma már csak az a csoda, hogy bírják szegény gyermekek azt az örületes és határozottan szörnyűséges visszaélést, a melyet a tanulási idő kezdetével velük elkövetünk! Még nincs három éves, már jön a német bonne, vagy a francia kisasszony, „mert játszva legkönyebben tanulja meg az idegen nyelvet a gyermek“; mire iskolába kerül, 2—3 nyelvet gagyog, megtanulta „játszva“; — önök azt hiszik, hogy ez a játék nem merítette ki a gyermek agyvelejét? No, ha azt hiszik, akkor tévednek! Azután jön az iskola! De hisz az nem elég, zongora-sánczmunkára is fogják a gyermeket és pedig majdnem kivétel nélkül, abszolúte nem törődve vele, hogy van-e hozzá tehetsége és kedve. És az iskolai feladatokat is el kell készíteni. Természetes, hogy így nem marad idő játékra, mozgásra, a test fejlesztésére! És hol játszanék különben szegény városi gyermek? hol jut szabad levegőhöz? Ha pedig egyet ugrik a szobában, rászólnak, hogy jól nevelt gyermek csendesen viseli magát! Szegény, szegény kis jószágok!

És aztán jön még számtalan tényező, az ujság, az olvasnivaló, a családok társalgása, az iskolában a felvilágosodottabb idős gyermekek sok olyan dologról világosítják fel idő előtt a gyermeket, a minek hét peccáttal kellene lezárva lennie; jönnek a sexualis élet zavaros kezdeti megnyilatkozásai, jön az evolució kora, a mely valóságos próbaköve még a legerősebb, legegészségesebb gyermeki idegrendszernek is, — hogy állja az ki, ennyi ártalom után, a mely kora csecsemőkora óta megmérgezte, elgyengítette az idegrendszer erősebb rázkódásait? Bizony mondom: ideges a legtöbb gyermek, és mi magunk, abszurd nevelési rendszerünk neveli nagygyáru: tehetünk gyermekeink hisztériájáról, későbbi botlásairól az életben éppen ugy, mint arról, ha éjjel rosszul alsznak és fel-felsikoltoznak.

pótkól, hogy az iskola élhessen az igazi hivatásának: tanítás és éppen olyan mértékben neveljen. A pedagógiai folyóiratok egyre testesebb évfolyamai hangosan és megdönthetetlenül tunusítják, hogy az iskola ezernyi baját legjobban a tanárvilág ismeri és a legkeservesebb tapasztalatok sem laukaszják el az intézmény gyökeres javításának szüntelen sürgetésében. Két-három év előtt ugyan támadt végre ennek az évtizedes mozgalomnak némi biztató visszhangja, a budapesti társadalomtudományi egyesületben heteken át kétszer-háromszor hatalmas vitáesték zajlottak le, melyben résztvettek a magyar kultúrának vezető emberei, a különböző nézetek meg lehetőségen tisztázódtak is, azonban mind mai napig nem észleljék az elvi harc gyakorlati hatását.

*

Miklóst, a minden oroszok hatalmas czárját ugyancsak sok gunyos megjegyzéssel illették az európai sajtóban azért, hogy az ugynevezett világléke eszméjét propágandáiban kezdte és annak gyakorlati megvalósítása érdekében Hágába nemzetközi konferenciát hívott egybe.

Az európai közvélemény nagy komikumot látott ebben a kezdeményezésben, ebben az akadémikus értékű konferenciájában, mikor úszfelől a nagyhatalmak és kishatalmak szinte örületes versenyt fejtette ki a hadseregek erősítése, fejlesztése, felfegyverzése terén.

Voltak azonban olyan sajtóorgánunk is — az igaz, hogy csak szórványosan, — a melyek teljesen komolyan foglalkoztak a békekonferenciák nagy missziójával, és ki is mondták egész komolyan a szentenciát, hogy a világbékének hágai apostolai egyszer majd csak diadal-maskodni fognak.

Az emberiség lelkében ez időt általában nagy a vágy a világbéke után. A különböző nemzetek milliói a humanizmus szellemével a háborúk iszonyai iránt való ellenszenvet szívják lelkükbe. De még ez az ellenszenv, a vérontás iránt való iszonyat nem lett általánossá.

Annai bizonyos, hogy maguk a hágai konferenciák nem teremtik meg a világbékét; de azért a Miklós czár kezdeményezte mód mégis nagyhatású; mert a népek, nemzetek fölött uralkodó fejedelmek számára, de a népek és nemzetek számára is felállította a nemzetközi ügyek elintézésének egy olyan iskoláját, mely egészen új látókört nyit meg az emberiségnek gondolkodni tudó milliói előtt.

Tuloznak ugyan, akik azt állítják, hogy a hágai békeszövetség teremté meg a világbékét; de azoknak sincs igazuk, a kik azt békekommédiának, békegyárnak, szóval hatástalan, értéktelen dologknak tartják; mert annyi kétségtelen, hogy a Hágában lobogó fehér zászlóra élénk érdeklődő, sokat váró lélekkel néznek az emberiségnek ama haladott milliói, a kiknek egyéniségét már teljesen undorral töltötte el a háború, a vérontás iszonyata.

Vidéki városok csatornázása és vízzel való ellátása.

Székelyudvarhely, jún. 27.

Az udvarhelymegyei közkórház vízvezetéké főlegesen vízmennyiségének Székelyudvarhely város közönsége részére való biztosítására, úgy vélem, már megtörténtek a kezdeményező lépések, olyan formában, hogy a vízvezeték vízből a városban 3-4 közkut lessz felállítva, melynek ellenszolgáltatása fejében a város villanyos világítást ad a kórháznak. Szóval a csere a városra nézve előnyös; miután azonban ez a megoldás nem lehet végleges a városra nézve, mivel legfentebb egy évtized biztosításáról lehet szó, a csatornázás, a közegészségügynek a víz után következő második főkölléke elmarad, — engedjék meg nekem e tárgyról az Udvarhelyi Híradó hasábjain egy eszmefuttatást tennem, annyival is inkább, mivel itt olyan nagy bordenjű beruházásról esik szó, melyre talán évtized elmunkálata szükségeltetik.

A vidéki városok és községek igen könnyen kaphatók lennének a csatornázás és vízvezeték-berendezésre, ha azok létesítése magára a városra mint politikai és erkölcsi testületre új terheket nem igen róna és ha a közönség nem köteleztetnék sza-

bályrendeletileg a vízidjék fizetésére, hanem a vízidjéket csak azok fizetnék, kik annak igénybevétele szabad elhatározásukból önként vállalkoznak.

Ha akadna vállalkozó, ki a saját költségén megépítené és üzembe tartaná a műveket és ezzel szemben a várostól nem kívánna egyebet, mint a közterületek díjtalan használatát és a vízvezeték által termelt és szállított viznek iparszerű eladására vonatkozó 50—60 évre szóló kizárólagos koncessziót, melynek elteltével az egész mű díjtalanul menne át a város tulajdonába.

Csakhogy ezen az alapon majdnem teljeséggel lehetetlen azon közművet létesíteni, mert nemcsak a mi szegény országunkban, hanem a nagy tökéletesleggel rendelkező gazdag államokban sem lehet olyan vállalatok realizálni, melyeknél — a minimális kamatozás biztosítása nélkül — a beruházási tőkék 50—60 évre úgy kell lekötöni, hogy az semmiféle formában sem limitálható.

Ezen vállalatoknál azért nem mozgósítható a beruházási tőke, mert hosszú időre szóló törlesztéses kölcsön biztosítására sem a csatornázás, sem a vízvezeték nem alkalmas, mert úgy a vízvezetési csövek, mint a csatorna vonalak — melyek a befektetési tőke 70—80 százalékát jelentik — városi közterületek alatt helyeztetnek el és így azoknak telekkönyvezhető értékük egyáltalán nincsen; az üzem céljaira szolgáló épületek pedig a záloglevélről szóló 1876. évi XXXVI. t. c. 13. §-a szerint záloglevél-üzletben jelzálognak el nem ismerhetők.

Olyan intézkedésről kellene tehát első sorban gondoskodni, mely lehetővé teszi a beruházási tőke mozgósítását, illetve ennek beszerzését. Ez pedig lehetővé válnék az által, ha a záloglevéltörvénynek fentemlített rendelkezése városi vízvezetésekre és csatornázásokra nézve hatályon kívül helyeztetnék és ha a záloglevelek kibocsátására feljogosított bankok törvényhozás után feljogosítottának arra, hogy vízvezetésekre és csatornázások létesítésére kibocsátathatnak négy százalékos zálogleveleket a belügyminiszter által esetről-esetre megállapított beruházási tőke hatvan százalékának megfelelő összeg erejéig, anélkül, hogy ezen záloglevelek biztosítására külön alapot kellene teremteniök. Ezen záloglevelek a forgalomból azonnal visszavonandók lennének, amint azok ellenértékének még törlesztetlenül fennálló tökéhátrálékát a város a viznyó beváltása folytán kifizette.

A kibocsátott záloglevelek utáni kölcsönösszeggel maga az objektum, jogilag és formailag pedig a kibocsátó bank, illetve az engedélyes vállalkozó lenne az egyenes adós.

A beruházási tőkének még hiányzó negyven százaléka pedig oly módon volna beszerezhető, hogy az állam adna husz százalékos terjedhető hozzájárulást ötven év alatt fizetendő 5 százalékos annuitásokban, husz százalékos terjedhető hozzájárulást pedig az érdekelt város vagy község adna ugyancsak ötven év alatti lefizetés mellett. Ha ezen hozzájárulások nem lennének ki összesen negyven százalékot, úgy a hiányt az engedélyes vállalkozónak kellene pótolnia.

Most pedig vizsgáljuk meg, hogy az állam háztartására minő terhek hárulnának ezen maximumban husz százalékos terjedhető hozzájárulásokból.

A vízvezeték létesítése — amiről első sorban van szó — gyakorlati tapasztalatok szerint fejünként mintegy 30 koronába kerül, melynek husz százaléka 6 koronát jelent. Ennek 5 százalékos kamata pedig 30 fillér. Az állam tehát azon városokban, ahol ennek a szükségé fennforog évenként és fejünként 30 fillérsnyi áldozatot hozna, hogy a lakosság egészséges ivóvízzel láttassék el és hogy a halálozási arányszám csökkentsék.

Tegyük fel, hogy száz — átlag tízezer lakósu — városban létesítenék ezen az alapon a vízvezeték: akkor az állam évenként és összesen háromszázezer koronát fizetne a czimen. Ezen összeg az egy milliárdos állami budgetben oly csekélységet jelent, hogy az egyáltalában nem játszhatik szerepet, különösen akkor nem, amikor ezen kiadás egy millió lélek egészségének a javítására és fenntartására fordítatik.

Ezen háromszázezer korona évi kiadásának megfelelő összeg azonban majdnem teljesen megtérül azon vállalati adók, szerződés- és nyugtábelvények, valamint azon egyéb állami illetékek czimén, melyek ezen mintegy 30 millió koronát tevő vállalatok után az állampénztárba befolyának.

Az érdekelt városok szintén meghozhatják ezen évenkénti és fejünkénti 30 fillérs áldozatot, mely

egy tízezer lakósu városban évenként háromezer koronát jelent, mely összeget azonban — hogy egyebet ne említsek — már a tűzbiztosítási díjakban teljesen megtakarítják, mert a magas nyomásra berendezett központi vízvezeték létesítése után ennyivel feltétlenül olcsóbbak lesznek a tűzbiztosítási díjak.

A jövedelem biztosítása nélküli vízvezetésekre adandó záloglevélkölcsönöknél is taláható legalább ekkora érték biztosíték, mint a lakóházaknál. A beruházási tőke 60%-ig adandó kölcsönt első sorban biztosítja maga a mű az egész értékével. Ennél a biztosításnál pedig a bankokat tubelcsülés folytán csatlódás nem érheti, mert a beruházási tőkét az állam és a város érdekeinek megóvása szempontjából a kormány állapítja meg. Az üzemi és fenntartási költségek pedig azon összegekből fedeztetnek, melyeket a városok a közcélokra szükséges vizet (utak, utcák és terek öntözése, tüztöltés, városi épületek, kórházak stb. vízfogyasztása) fizetnek. A kamatozás és a tőketörlesztés megtérülése pedig az önként jelentkező fogyasztók fizetéseiből remélhető, annál inkább is, mert a vállalat minden versenyen kívül állván, nem fényűzési, hanem olya életfenntartási cikket kínál, mi mással egyáltalán nem pótolható.

De az e téren szerzett eddigi tapasztalatok is azt bizonyítják, hogy a vízvezetési vállalatok, ha busás jövedelmet nem hajtanak is, de folytonosan fejlődnek és jövedelmük — közkötelező használat nélkül is — szerényen bár, de folytonosan és biztosan emelkedik, úgy hogy ha az első évek nem is hoznák meg az üzemi és fenntartási költségeken felül a záloglevelek után esedékes teljes annuitásokat: a későbbi évek többjévedelmei kétségtelenül pótolnák az előző évek veszteségét, minek teljes kiegyenlítésére az 50 évi engedélyidő feltétlen biztosítékot nyújt.

A magyarországi példák azt igazolják, hogy minden vízvezeték — az engedélyidő lejártá előtt — beváltásra kerül, amikor a város kifizeti a záloglevelekre adott törlesztéses kölcsönnek a beváltás idején még fennálló tökéhátrálékát, vagy pedig, a mi ezzel teljesen egyenlő értékű, átveszi a folytatólagos törlesztési kötelezettséget. A bank kölcsöne tehát beváltás esetén is teljesen biztosítva van. Megtéríthetnek ugyan, hogy a beváltás oly korán következik be, amikor még az annuitásokban visszamenőleg veszteség áll fenn. Ilyen esetösség ellen akként lehetne a bankot biztosítani, hogy beváltás esetén a még törlesztetlenül fennálló tökéhátrálékot felül a város még megfizeti a beváltásig elért veszteségeket is, miáltal teljesen kielégítettnek azon előfeltétel, hogy a bank minden körülmények között feltétlenül biztosítva van a záloglevelek után adott kölcsönért.

A bankok animálása céljából még nyújthatna az állam ezen záloglevelek kibocsátására olyan privilégiumokat is, melyek sem az államot, sem a várost nem károsítják, a bank helyzetét pedig — a záloglevelek elhelyezését illetőleg — megkönnyítik.

Az itt javasolt megoldási módozat minden tekintetben teljesen kielégítené a városok igényeit is, ezek érdekei minden irányban teljesen megóvatnának, mert a beruházási tőke nagyságát, mely beváltás esetén döntő fontosságú a városra nézve, szikértők meghallgatása alapján a belügyminiszter még az építkezés megkezdése előtt állapítaná meg.

Miután a csatornázások és vízvezetékek első sorban közegészségügyi és kulturális intézmények, nem szabad, hogy ezek tisztán nyereszkezdésre alapított vállalatok legyenek, hanem főleg arra kell törekedni, hogy azok — kötelező használat nélkül is — a lakosság legszélesebb rétegeiben, tehát a szegénysorsuaknál is, minél inkább igénybevéssenek. Ez azonban csak az esetben teljesülhet, ha a használatért fizetendő egységárak mérsékeltek. Miután azonban a maximális egységárakat az engedélyezési eljárás során a kormány állapítja meg, tehát ezen elv is érvényesülhet az egész vonalon.

Ha az ekként létrejött városi közműveknél a város azt tapasztalná, hogy a magánvállalat kezelésében levő mű a kezdet nehézségein már tulesett és tiszta nyereséget is produkál, akkor az időköz nem kötött beváltási jogával élve, saját kezelésébe venné az üzemet és így a vállalat által már megszerzett jövedelemnek is birtokába lépne. Érvényesíthető lenne tehát azon elv is, hogy a városi közművek utáni jövedelmek a várost illetendik.

A fentiekben javasolt megoldási módozat igen megkönnyítendő és egyszerűsítendő azon komplikált és hosszadalmas eljárást, melylyel ezek a kérdések a mai közigazgatási rendszer mellett kezeltetnek.

Tapasztalatból tudjuk, hogy azon városokban, hol a szóbanforgó ügyekkel komolyan foglalkoztak — nem ritkán — tizenöt évig tartott, míg célját érték. A magánvállalkozás közbenjötté mellett ezek az ügyek gyors egymásutánban bonyolítottatnánk le, mert a vállalkozó — az üzleti érdektől sarkalva — ha az államtól és a várostól a hozzájárulásokra vonatkozólag, a banktól pedig a záloglevelek kibocsátására nézve garanciákat nyerne, úgy a kormány és a város együttes ellenőrzése mellett egy év alatt megteremtene azt, amit a város tíz év alatt sem tudna elérni.

MAGÁNÜNCRÖK.

HIREK.

Székelyudvarhely, jún. 29.

Magunk között.

Az állam pénzén olyan sok mindenféle unalmas haszontalanságot nyomtatnak ki. Kinyomathatnának egy hasznos könyvet: a Knigge híres illentantát, „Érintkezés az emberekkel”. Nagy szükség volna rá. Egy millió példányban ingyen szét kellene osztani.

Jó lenne az iskolákban is kötelező tantárgyul taníttatni az emberekkel való érintkezés művészetét. Az nem elég, ha az embereket tanítják. Nevelni is kell. Az anyák, úgy látszik, már erre nem érnek rá. Vegye át ezt is az állam.

Paraszt-ország vagyunk. De nem a parasztok, hanem az urak miatt. Eldurvult a közélet s ebből most már átszivárog a magánéletbe is a paraszti tónus.

Az erdőkből kiirtották a betyárvilágot. Revonult a közéletbe. A közpálya utjai most már nem bátorságos a járás. Csendörködést játszanak s gyakran betyárkodás a vége. A gazemberokot akarják kiirtani s gyakran a becsületes embereket is leütik.

A vége az lesz ennek a divatnak, hogy az ur-emberek igen nagy része vissza fog vonulni a közpályától. Az ország adja meg az árát.

Olyan kíméletlen, durva, paraszt modor divatos ma nemcsak a politikában, a sajtóban s az írói és művészi világban, de a mindennapi érintkezésben is, hogy a kisértékényebb lélek a durva érintéstől visszahúzódik, mint a csiga a házába.

Apponyi azt mondotta, hogy ma mindenki kérésre nyújtja ki a kezét s ha nem tesznek bele valamit, akkor ökölbe szorítja. Apponyi téved. Ha tesznek bele, akkor is ökölbe fenyeget.

Az ököljog és az ökörjog uralkodik ma. Az ökölel az, mely ma üdvözít.

A külső szimptomái ennek a parasztvilágnak minden ember érzékelheti mindennap mindenütt, az utcán, a hivatalokban, a kávéházakban, sőt megnyilatkozik ez az újságokban s a magánlevelekben is.

Csak tessék megfigyelni állásuk helyzetkedni az utcán. Ahogyan köszöntik és nem köszöntik egymást az emberek, ez maga egy hü korpék.

A köszöntést ugyanis azért találjuk ki valamikor az emberek, hogy azzal egymás iránt a tisztelőt, gyöngédségüket s udvariasságukat fejezzék ki. Nos, most ez is csak a lenézés és sértegetés eszköze. A parasztságunk száz nűanszát lehet kifejezni a köszöntés által.

Az egyszerre köszönés és egyforma köszönés műveltsége már teljesen kivisvett. Itt mi nálunk, úgy vélem, egy igeu előkelő ur honosította meg a köszönésnek ezt a fajtáját, mely inkább sértő az emberre, mint megtisztelő.

Sokan megértenek engem, tudják kiről van szó. Hisz még élénk emlékeztünkben van:

— Na, jó napot kívánok!

És az a „na, jó napot kívánok” egy fejbizcentés kísérletben történt, miközben az illető előkelő ur jobb kezének mutató-ujjával megmutatta, hogy hol van a fején a kalap, melyet most meg kellene emelnie. Persze csak megmutatta. És ez a paraszti-tónus megdöbbentő gyorsan meghódította közönségünk százait s ma már ott állunk, hogy az intelligencia és iparosságunk körében valóságos dühöng a jobb kéz mutató-ujjának használata a köszöntés terén.

Pedig tessék elhinni, hogy ez nem csak nem esztétikus, de határozottan a műveltség rovására megy, ha ez a műveltség a minimális is.

Az embernek annyi baja van az étellel, hogy valóságos kalváriajárást végzünk, míg eljutunk a sir széléig. Legalább az azon innen eső időt tegyük egymásnak a lehetőségig elviselhető udvariasságok által, mert tessék elhinni, hogy ez is valami, annyit

val is inkább, mert nincsen kellemetlenebb valami a parasztgőgnél, annál a parasztgőgnél, mely százféle árnyalatban megnyilatkozik a közéletünkben.

... Ugy vélon elértem a célját, amikor egyosek e sorokat olvasva, magukra ismernek.

Lapunk jelen száma tekintettel a mai ünnepre, rondes megjelenési idejétől eltérőleg, egy nappal korábban jelent meg.

Dr. Lukácsffy István †. A megyei közélet egy kitünő tehetségű tagja, Székelykeresztúr város társadalmának egyik vezető embere kivált az élők sorából. Dr. Lukácsffy István székelykeresztúri kir. közjegyző, életének 38-ik évében, folyó hó 24-ikén reggel elhunyt. Lukácsffy István rendületlen híve volt a mai politikai irányoknak, a közélet tisztaságára irányuló törekvéseknek, lelkes hirdetője a nemzeti eszméknek. Lukácsffy István azok közé a gazdaglelkű emberek közé tartozott, akik sokkal kevesebbet mutatnak, mint amennyit érnek, mint amennyit tehetségük, tudásuk révén produkálni képesek. A mai korban, midőn mindenki csak tucatszám ember akar lenni, és örül, ha magát valamiféle klikkbe, pártba, érdekcsoportba beforhatja, hogy mások által emeltesse magát és így jusson vagyonhoz, pozícióhoz, hivatalhoz: ebben a korban a független és eredeti ember kiváló emberei is. Élete folyásáról már amint az a köztéren mutatkozott, néhány vonással lehetne számolni; de ezek a vonások azután élesek és magukon viselik az eredeti gondolkodás színét. Lukácsffy István önzetlen nemcs szívével sok jó barátot szerzett, felejtetlenné tette magát széles körben, ott, ahol alkalom nyílt őt a maga valóságában megismerni. Évek óta betegeskedett, azóban az önfelelődoző hitvesi szeretetnek, mely őt körülvette, sikerült a katasztrófát távol tartani, amíg aztán két héttel ezelőtt betegsége egy újabb meghülés folytán olyan erővel jelentkezett, hogy hiába valónak bizonyult a gondos ápolás, az orvosi tudomány, megmenteni nem lehetett. Villám ütött le a derült égből, s az, az ő jó szívébe talált. Mennyi szeretet hült ki, mennyi jóság semmisült meg a rombolás e pillanatában. Egyetlen sobjajjal tudott már csak védekezni megtámadott teste, de mintha látók, e szelid tiltakozás mögött a bámulatot, hogy miért e kegyetlenség, mikor becsülettel, jószággal s szeretettel róttam az élet adóját? Halálával nejét született Székelylónkát, édes anyját, testvéreit borította gyászba. Hült tetemét 26-ikán helyezett örök nyugalomra a helybeli kath. sírkertbe osztatlan részvét mellett. Nyugodjék csendesen.

A villamos kölcsön ügye. A villamos világitás berendezéséhez szükséges 300 ezer koronás kölcsön eszközésére, mint megirtuk, az imént tartott képviselőtestületi közgyűlés *Gothárd* János polgármestert, *Pál Ernő* városi tisztügyiészt, *Dr. Válenstik Ferenc* és *Dr. Kovácsy Albert* képviselőtestületi tagokat küldötte ki. E bizottság f. hó 21- és 22-én személyesen érintkezésbe lépett a Magyar Kereskedelmi Bank, a Pesti hazi első takarékpénztár és a Zálog hitelbank igazgatóságával. A Zálog hitelbank valaszának megadását jövő hó első napjaira ígérte, míg a Keresk. Bank a kölcsön megadását a 96%-os árfolyam elszámolással 50 évre 5-45%, 65 évre 5-25% évi törlesztés hányad mellett helyező kilátásba, idő előtti visszafizetésre 3% stornodij kikötésével, vagyis ajánlata a multkori és a közgyűlésre előterjesztett ajánlatánál 1/2%-al kedvezőtlenebb. A Magyar Kereskedelmi Bank a kölcsönt 4 1/2-es községi kötvényben adná félévi 8360 kor. vissza fizetéssel, mi 5 1/2% os amortizációnak felel meg. Az ajánlatokat a polgármester, — a Zálog hitelbank ajánlatát beérkezte után — nyomban képviselőtestület elé terjeszti.

Prímícia. A szentferencz-rendiek templomában Szt. Péter és Pál napján d. e. 10 órakor fogja bemutatni *P. Gál* István Balázs szentferencz-rendi áldozár első szent miséjét, a helybeli papság segédlete mellett. Az új pap helybeli születésű, *Gál Sándor* és *Tamáš* Karolina gyermeke. A szent beszédet *P. Chrysostomus* tartja. Manuduktor ft. *P. Kory* Ottó rendtartományi főnök. Az orgonán *Alföldi* László mérnök játszik.

Tanítóképesítés. A székelykeresztúri állami tanítóképző intézetben a tanítóképesítő vizsgálatok f. hó 26-án végződtek. Az eredmény a következő: kitünően képesített: *Seiler* János, jelesek: *Harer*, *György*, *Jánó*, *Nagy*, *Grill*, *Sándor* tanítójelöltek; jól: *hatan*; elégségesen *kötten*. Javítóra utasítottak *haton*.

Országos vásár tartás. Székelyudvarhely város tanácsa közhírré teszi, miszerint Homoródkarácsonyfalván az országos vásár minden év július hó 2-án tartatik meg.

Gyorsírási verseny. A ref. kollegiumi *Gyorsírókör* mintegy 35 drb munkával vesz részt Szegeden, a szegedi Gyorsíró-egylet által f. hó 29-től jul. 1-ig megtartandó nemzetközi gyorsíró kongresszus- és kiállításon. E nagyszabású s hazánkban az első ilyen kiállításra a világ minden részéből érkeztek be jelentkezők az illető gyorsíróintézetektől s mintegy 25 államból kiállítási tárgyak. A kiállításnak egyik legérdekesebb része az írógépkiallítás s ezzel kapcsolatos írógépverseny lesz. A gyorsírási versenyekre hazánkban középiskolai ifjusága 1500 dolgozatot küldött s tekintélyes számban fognak megjelenni a kongresszusokon és versenyeken nemcsak a középiskolák köréből, tanítók és tanulók, hanem a gyorsíró világ kitünőségei is. A kiállítás megnyitása tegnap volt meg. A koll. Gyorsírókör részéről *Szabó* András tanárral *Nagy* Károly, *Stanila* Viktor, *Hegyi* András érettségizett tanulók, továbbá *Benedek* Aladár 8. o. és *Gaskó* Béla 5-ik o. tanulók utaztak el.

Egyházi értekezleti közgyűlés. Az udvarhelyi ref. egyházmegye egyházi értekezleti közgyűlését Nagygálambfalva népes és virágzó egyházközségében tartotta meg. Az értekezlet iránt, mely kizárólag egyháztáztársadalmi és vallás erkölcsi munkát végez, rendkívül nagy volt az érdeklődés. Nemcsak a papok és tanítók vettek részt szokatlan nagy számban, hanem a világiak is, köztük *Gyarmathy* Dező főgondnok, *Ugron* Zoltán és *Ugron* János egyházmegyei képviselők. A közönség úgy alulról, mint felülől reggel 9 órakor érkezett meg. A község közepén felállított díszkapunál *Kányádi* Miklós ottani székely presbiter üdvözölte a vendégeket, talpraesett szép beszéddel. *Gyarmathy* Dező főgondnok megköszönve a szives fogadtatást, röviden jelezte a célját, melyet az értekezlet szolgál. Azután elszállásolták a vendégeket. Az istentisztelet pont 10 órakor kezdődött. *Biró* Áron egyházi elnök buzgó imája és *Csulak* István mátsfalvi pap szépen előadott beszéde után, kezdetét vette a közgyűlés, melyet *Gyarmathy* Dező világi elnök nyitott meg. Ezután *Biró* Sándor ref. kollegiumi vallás-tanár tartott szabadelődést, a társadalmi, egyházi bajokról s azok orvoslásának módjáról. Ennél szebb és eszmékben gazdagabb beszédet régen hallottunk. A Krisztus tiszta evangéliumában gyökerező emberi jogokat, igazságokat, szociális eszméket ragadta meg és állította oda, gyógyító szor gyanánt, a társadalmi, egyházi bajokra és a szociális kérdések megoldására. A beszéd a jelen-voltakra kivétel nélkül igen nagy hatást gyakorolt. *Szava* Berta tanítónő szabatosan előadott szavala után, *Kovács* Dániel tanár tartott felolvasást a munkáról, mely forrása a lelki nyugodalomnak és boldogságnak. *Kádár* Dénes helybeli lelkész, értekezleti titkár az egyesület működéséről számolt be gondosan szerkesztett jelentésében. A jelentésből kitűnt, hogy az udvarhelyi ref. egyház a legnagyobb tevékenységet fejt ki egyház társadalmi téren. A többi egyházakban is gondos, körültekintő munka foly, egy pár kivétellel. A titkári jelentés tudomásul vétele után, egy pár kisebb ügy elintézésével a gyűlés véget ért. Dáiban az állami iskolában közbeidő volt, melyen 64-en vettek részt. Este a műsoros előadás tartott meg, szintén igen szép eredménnyel, mely után reggelig tartó tánc következett. A multság anyagilag 100 koronán felül jövedelmezett az értekezlet céljaira. Mondanunk s m kell, hogy Nagygálambfalva munkás székely népe a legnagyobb szíveséggel fogadta a vendégeket. Az értekezleten városunkból is többen vettek részt s a kik ott voltak: egy szép nap emlékét zárhatták szívéükbe.

Érettségi vizsgálat. A ref. kollegiumban az érettségi vizsgálat e hó 24—26-ik napjain tartották meg *Gyárfás* Endre koll. főgondnok elnöklete mellett és *Jakab* Ödön kormányképviselő jelelétében. Vizsgálatra állott 21 tanuló, vizsgálata mindegyiknek sikerült. Jelenen érett 5: *Csiszér* István, *Gönczi* Lajos, *Hegyi* András, *Kassay* F. Béla és *Nagy* Károly; jól érett 8, egyszerűen 8. — Egy realiskolát végzett tanuló sikeres kiegészítő vizsgálatot tett a latinból. Az ifjuság tanári karával s az érettségi vizsgáló bizottsággal, kedélycs ebédre gyűlt össze a vizsgálatok végével a Koronkay-féle kethelyiségbe. Az ebéd nagyon vidám és jó hangulatban folyt le. Emelte a jó hangulatot az a szeretettel párosult rajongás is, amellyel az ifjuság *Jakab* Ödön kormányképviselő iránt viseltetett. A mint az ifjuság egyik szónoka beszédében kiemelte, büszkeséggel töltötte el lelküket az, hogy az életnek utaiu oly híres ember utmutatása mellett indulhattak el, mint ő, s azt a nagy szeretetet, azt az igazán viráglélekre valló gyöngédséget, amellyel irántok az egész idő alatt viseltetett, nem fogják elfeledni soha! Az ifju lelkeknek ez a megnyilatkozása minden bizonyal jól esett a kormányképviselő *Jakab* Ödönnek, mert ugyan hogyno becsülné sokra a aziv és lélek legszebb virágát a szeretetet az olyan ember, mint ő, akinek költői világot a szeretet napja sugározza be. Mi is, akik társaságában lehetünk, nem gyöztünk botolni az ő

bámulatával. Lolke, szive kitarult előttünk és eszmínek, tudásának gazdagságát, valódi magyar és bőséges költői eszének szépségeit élvezhottuk. Az ifjúsághoz gyönyörű beszédet íutézett. A beszéd elhangzása után az egész társaság, tanárikar és ifjúság, kocsira ülve kísérté ki Jakab Ödönt az állomásra, ahol melegen ünnepelve vett búcsút tőle.

Iparostanoncz munkakiállítás, évszázóvizsga. Az elmúlt vasárnap délután kellemes alkalmat nyújtott az érdeklődőknek gyönyörködni az iparos tanonczok előhaladásában, kiknek évszázóvizsgálatát és ezzel kapcsolatban munka-, rajz- és íráskiallítását a községi iskola helyiségében tartott meg az iskolabizottság, minthogy az e célra eddig felhasznált helyiséget, a polgári önképzőkör nagytermét a választmány az idén csak napi díj mellett lett volna hajlandó átengedni.

Ugy az évszázó vizsgálatok, mint a kiállítások fontossága elvitázhatatlan a tovább haladás és fejlődés fokozatos előbbre vitelében, amazok bemutatván az évi elméleti eredményt alkalmat nyújtanak arra, hogy kitiúnják a hiányt, a hol segíteni kell s megvilágosodjék az út, melyen a vezetőknek tovább kell haladni; emezek a gyakorlati képzésben tüntetve fel az eredményt, az évszázó vizsgálatok céljait szolgálják. A vasárnapi vizsgálatok iparos tanonczaink lelkiismeretes törekvéseiről tettek bizonyosságot.

Az évszázó vizsgálatok szépszámu érdeklődő közönség előtt, az iskolabizottság kiküldöttének, Harmath József állami ipari szakiskolai tanárnak és az iparhatósági elnök, Soó Domokosnak vezetése alatt tartattak meg, a tanonczok szépen feleltek a feltett kérdésekre s általános eredményként megállapítható, hogy mindazok a tanonczok, a kik kellő előkészítéssel felvehetők az I. s osztályba, tudnak haladni s a tanítók szorgalmas vezetése mellett 3 év alatt szép eredményt tudnak elérni. Sajnos, hogy sokan vannak, a kiket előkészületlenség miatt az igazgatóság csak az előkészítő osztályba vehet fel, sem írni, sem olvasni, sem számolni nem tudnak, s így akadályozva vannak a tovább haladásban. Mindenesetre helyesen tennék a mesterek, ha csak kellő előkészítettségi tanonczokat vennének fel tanulóknak.

A munkakiállítást egy ad hoc összeállított bizottság bírálta el a nem érdekelt iparos mesterek szives közreműködésével. A bizottság jelentéséből kitűnt, hogy a kiállítás anyaga megfelelő sőt kiváló. Sajnos, hogy nem vettek részt annyian, mint várni lehetett volna, sőt a 65 jelentkező közül is csak 51 jelent meg a versenyen összesen 70 db munkával: csizmadia 16, lakatos 4, cipész 3, fazakas 2, nyomdász 2, könyvkötő 1, kalapos 1, szjegyártó 2, tímár 1, kerekas 2, kovács 3, bádogos 2, asztalos 7, műszóvó 2, takács 1, szabó 2. A kiállított munkák közül elsőrendűnek talált a bizottság 19-et, másodrendűnek 18-at és szorgalomdíjra méltatott 14-et; kiváló a bőr, a fa, vas és textil ipar.

A rajzkiállítás feltűnő eredményét mutatta a másfél év óta beállított szakrajz tanításnak. Sajnos, hogy nincs mőunkánk, hogy a szakrajz tanítást minden szakra kiterjeszthezzük részint a helyiség alkalmatlan volta, részint az eszközök hiánya miatt, részint pedig azért, mert az időt kellően beosztani s felhasználni nem lehet. A szakrajztanítás különösen eredményes volt a fa, fém és agyagiparosoknál. Nagy hiánya érzik a technológiai múzeumnak.

A tanulók munkásságának, előmenetelének és szorgalmának jutalmazására 200 54 korona állott rendelkezésére, mely a következő forrásokból állott elő. 1. Költségvetésből megállapított összeg 40 korona jutalomkönyvekre. 2. A Gyertyányi-féle alapítvány kamata ösztöndíj 24 korona. 3. A takarékpénztárak adományából a kiállításra 60 kor. 4. Az Iparkamara adománya 40 kor. 5. A lakatosok társulata 220 kor. 6. A csizmadiai társulata 6 kor. 7. A kovács, kerekas és bádogosok társulata 1034 kor. 8. Szjegyártók társulata 4 kor. 9. Kalaposok társulata 2 kor. 10. Asztalosok társulata 2 kor. Soó Domokos iparelnök ajándéka 10 korona. Fogadják a nemes adakozók a megérdemelt szives köszönetet.

A kereskedőtanulók évszázó vizsgálatát folyó hó 14-én délután tartották meg Sterba Ödön bizottsági tag elnöklété alatt. A tanulók szép eredményt mutattak fel, némelyeknél azonban a kellő eredmény elérését akadályozta a magyar nyelv hiányos tudása. A kereskedők 37 kor. 40 fill. ajándékából, melyhez Székely Dénes a szokásos 10%-on felül még egy pár koronát érő könyvajándékkal járult, mindenik tanuló egy-egy szép emlékkönyvet kapott.

A tanonczok vallásos készütségükről is beszámoltak f. hó 9-én az összes felekezetek vallás vizsgáján. A vallás az, a mi a munkát megezeneteli. Hiába való minden törekvésünk, minden szavunk, minden cselekedetünk, ha annak nincs meg a vallás erkölcsi alapja és nem hatja át azt az igazi vallásos érzés és meleg szeretet; nem egyéb az, mint csengő érc és pengő cimbalom. —(1.)

Halálozás. Zakariás Károly ev. ref. helyettes lelkész életének 25-ik évében, f. hó 27 ikén hosszas szenvedés után elhunyt. Halálával szűlt: id. Zakariás Ödönt és nejét Balásy Karolinát, testvéreit és számos rokont borított gyászba. Temetése ma d. e. 10 órakor lesz.

Szomoru statisztika. Szinto félve vesszük kezünkbe a statisztikát, mely arról szól, hányan hagyják itt havonként a drága magyar földet. Talán itt sem hagyóknak, ha annyira drága, sőt hozzáférhetetlen nem volna számukra. A magyar parasztnak egy nagy szenvedelmó van, mely azonban erénynek is beillik: a föld rajongó szeretete. A föld neki a legfőbb üdvössége. De csak a magyar földhöz ragaszkodik megható voozalommal. Amerikában például már nem kell neki föld. Pedig farmot olcsón kaphatna; a munkást is elég jól fizetik a farmokon. De a mi parasztnak, mikor hűtlenné válik a magyar földhöz, egytallal szakít a földműveléssel és ipari munkás lesz. Nálunk már annyira megváltoztak a birtokviszonyok, hogy a legtöbb községben drága péozen sem juthat földhöz. Látja, érzi mindenki, hogy népünk földéhségét ki kell elégíteni, mert különben katasztrófa vár reánk. A nagybirtok parcellázása és örök árban való eladás vagy bérbéradása nem maradhat el. A parcellázás az egyetlen mód, hogy a magyar föld megmaradjon magyar kézon. Amoly föld na külföldi honosok kezén van, mind a miénk maradhatott volna parcellázás révén. Egy országosan koresztül viendő parcellázás hírére Amerikába szakadt véreink tömegesen jönnének haza és a fajmagyarság száma egy millió lélekkel szaporodnék. Arról nem is szólunk, hogy Romániában, Szlavóniában, Ausztriában és egyebütt szintén százezrekre rug a kivándorolt magyarok száma. Azt is csak mellékesen említjük meg, hogy a kivándorlás mostani aránya mellett népünk nemcsak számbelileg fogy, hanem elcsenevészedik. Mert a legjava munkaerő megy ki és a jövő nemzedékről az itthon maradtak gondoskodnak, tehát a gyöngébbek, a csenevésznek. Eddig is a nép volt a mi legértékesebb erőforrásunk; de ha pusztulni engedjük, a nemzet is vele fog pusztulni. Meg kell tehát meente-nünk a népet, ha azt akarjuk, hogy a magyar föld a magyaroké maradjon és mi tovább is nemzeti államot alkossunk a Kárpátok alján.

Az udvarhelyi unitárius egyház közgyűlése. E hó 22-én tartották meg a vargyasi egyházközségben Kisgyörgy Sándor esperes és László Domokos kir. táblai bíró gondnok elnöklété alatt a lelkészek, tanítók és képviselők nagyszámu jelenlétében. A közgyűlésen részt vett a másik gondnok, Dániel Lajos is. A világi elnök szép megnyitója után Demeter Dénes közgyűlési beszédét mondotta imát, Pál Ferencz kóri jegyző pedig az esperes évi, nagy buzgalommal összeállított jelentését olvasta fel, mire az esperes László gondnokot üdvözölte melegen 30 éves hivataloskodása évfordulóján, felolvastván egyszerűsmin a képviselőtanács elismerő leirását is. Ezekre az ünnepelt meghatva választott. Tudomásul vétetett báró P. Horváth Kálmán főgondnok és dr. Ferenczy Géza jogtanácsos közösöd levelei. Utóbbi lemondását is bejelentette, mert mint képviselőt az ország ügyei veszik igénybe. Balint Balázs lokodi tanító letévé a hivatali esküt, közgyűlés a sz. kereszturi gimnázium főgimnáziuma följeltesztét egyhangu lelkesedéssel magáévá tette. Ezután diplomozást tartottak, miért is a gyűlést felfüggesztették. Imát és alkalmi szép beszédet Balázs András kenosi lelkész tartott. Az énekvezéri teendőket Vajda Antal városfalvi tanító végezte. A vargyasi gyülekezetet esperesi megbízásból Pál F. jegyző üdvözölte. Templomozás után folytat a gyűlést és az iskolai vizsgákról, nyári vasárnapi tanításról, a pénztárról és a segélyekről olvasott bizottsági jelentések nyertek elintézet. Az iskolai eredmény jó, kitűnő között váitakozik s a nyári oktatás bárom egyházközségben szép eredményel folyt. Felsőbb leiratok, rendeletek, javaslatok és indítványok letárgyalása után megéjtettek a választások, mely szorint a nevelésügyi biz. elnöke Demeter Dénes lett 6 taggal ismét, így a véleményező bizottság elnöke Pál Ferencz, a pénzügyi elnöke Péter Sándor, a segélyezési elnöke Ajtay János. Kóri tanács képviselővé Urmasi Károly, jogtanácsosnak dr. Péterfi Áron ügyvéd választottak. A jövőévi közgyűlés helyéül Szentpál nevezetett meg. Egyleti elnök bezárta a közgyűlést, melyen dr. Domokos Andor alispán is részt vett. Az esperes-lelkézi lakba társas obéd követte a közgyűlést.

Társas kirándulások a Székelyföldre. Ugy a tanuló ifjúság, mint a nagy magyar társadalom mind több-több érdeklődést kezd tanusítani a Székelyföld iránt. Közvetlenül szorzett tapasztalatokból akarják megismerni szép vidékeit, fejlődő furdóit, ezerféle természetit kincsét. Megkönyviteni óhajtván ezt a kérdést, a marosvásárhelyi székelytársaság 4 kirándulási körut programját és költségvetését állította össze, egytetérve az utbaeső székely-társaságokkal és furdó igazgatóságokkal. E 4 kirándulást illetőleg minden felvilágosítást magában foglaló füzetet bárkinek díjtalanul küldi meg Szentgyörgyi Dénes, a társaság gazdája. Itt jegyezzük meg, hogy felsőbb iskolák tanulói avagy más csoportok tanulmány-kirándulásainak előkészítésére és vezetésére a

feut nevezett társaság készeággal vállalkozik. A székely-társaság több szép és kiválóan egészséges üdülő-telepet rendezesztett a Székelyföldön. Ebből van: Marostordávmegyében 3; Udvarholymegyében 7; Háromszékmegyében 6; Csikmegyében 4; Brassó-megyében 1. Ezen üdülő-helyek részletes ismertetése külön füzetben is megjelent, melyet bárkinek díjtalanul küld meg Szentgyörgyi Dénes, a társaság gazdája. A társaság első évkönyvét könyvtáraknak szintén díjtalanul küldi meg.

A brassói állami felső kereskedelmi iskolánál a tanulók felvétele a jövő 1907—1908-ik tanévre f. évi június hó 30-tól július hó 3-ig d. e. 8—12 óráig fog teljesítetni, midőn a beírt tanulók az igazgatóságánál hagyják bizonyítványukat s a felvételi díj lefizetése ellenében beíráni igazolványt kapnak. Felvételt minden tanuló személyesen és atyja, anyja, gyámja vagy azoknak külön megbízottja kíséretében tartozik megjelenni. Levélben vagy írásban való jelentkezésnek nincs helye. Tandij egész évre 50 K, felvételi díj 10 K. Az intárúatúsba való felvételért szintén június 30-ától július 3-ikáig minden tanulóknak személyesen és atyja, anyja vagy gyámja kíséretében lehet jelentkezni. Az internátusban a teljes ellátás évi díja 600 K.

Országos zarándoklat a Szentföldre. Pater Kaiser Sándor ferenczrendi bázilónok lelki vezetője és a szentföldi ferenczrendi atyák közreműködése mellett országos zarándoklat indul a Szentföldre, Loreto—Róma—Nápoly—Alexandria—Jaffa—Jeruzsálem—Haifa—Názareth—Velence érintésével. Utazás időtartama 37 nap, árak: III. oszt. 350 K. II. oszt. 700 K. I. oszt. 900 K. Részletes programokkal szivesen szolgál, P. Kaiser Nándor ferenczrendi házfőnök, Budapest, II. Margit-körut 23 sz.

Adomány a Tanszermúzeumnak. Felkértünk a következő sorok közlésére: Az udvarhelyi vármegyei tanítóegylet népiszkolai tanszermúzeuma részére a Marosvásárhelyi Székely Társaság 2 köt. könyvet, — a Magyar Ornithologiai Központ 1 kötet, — Kecskés Ernő kaposvári tanár és Kis Ödön kolozsvári igazgatótanító, mint szerzők, 1—1 kötet, végül Spaller József helybeli áll. kő és agyagipariskolai tanár 2 kötet könyvet ajándékozott. Fogadják az adakozók ezen adományukért a Tanszermúzeum nevében köszönetet. Chalupka Rezső, osztályelnök.

TÁVIRATOK.

Budapest, június 28.
(Érk. d. u. 6 ó.)

Országgyűlés.

A képviselőház mai ülésén Justh Gyula elnökölt. A jelentések után elnök elrendeli a névszerinti szavazást a vasuti szolgálati rendtartásról szóló javaslat felett.

A szavazás megkezdésekor a horvát képviselők kivonultak a teremből. Elnök kihirdeti a szavazás eredményét, mely szerint 169 képviselő javaslat mellett, kettő ellene szavazott, eufélfogva a javaslat 167 szótöbbséggel elfogadott általánosságban, mire áttértek a javaslat részletes tárgyalására. Ekkor Supilo Ferencz kérte a házat, hogy Polonyi Géza beszédére reflektálhasson, de a ház nem engedte meg. Azután több horvát képviselő néhány szakaszhoz szól, mire az elnök a vita folytatását hétői ülésre halasztotta.

Ekkor feláll Rakovszky István, hivatkozva a hetek óta folyó horvát akcióra, interpellációt intéz a miniszter elnökhöz, miként akarja a kormány politikáját Horvátországban irányítani, mert a jelen tärhetetlen állapotokat meg kell szüntetni.

Wckerle miniszterelnök röktön válaszolt. Kijelenti, hogy Horvátországban minden korszerű reformot fognak elősegíteni, de amit a horvátok jelen javaslatnál kívánnak azt semmikörülmények között magyar kormány nem teljesítheti.

Ugy látja, hogy horvát részről állaujogi viszonyainkba belenyúló akcióról van szó. Egész szigorral fog jogtalanságok ellen eljárni. Kéri a válasz tudomásul vételét. (Nagy zaj a horvátoknál). A ház tudomásul vette miniszterelnök választást.

Azután elnök ülést felfüggesztette, miután összeférhetlenségi ügyek elintézésére került sor.

253—1907. vgh.

Árverési hirdetés.

Alóírt bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t. cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírrá teszi, hogy a székelyudvarhelyi kir. törvényszéknek 1907. évi 2472. 2473. számú végzése következtében dr. Várentsik Ferenc ügyvéd által képviselt Olaszteleki takarékpénztár javára Bodor Lőrincz és társai almási lakosok ellon 300 és 1120 K s jár. erejéig 1907. évi május hó 22-én foganatosított kielégítési végrehajtás útján lo- és felülfoglalt és 2707 koronára becsült következő ingóságok, u. m.: I. Boka Sándornál 2 ló, 2 lóháms és 2 szekér. II. Bodor István huszárnál 2 ló és 2 borju. III. Bodor Jánosnál 2 ló és 1 borju. IV. Bodor Lőrincznél 2 ló, 2 lóháms, 2 szekér széna, 2 szekér és még több ingóságok nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek az oklándi kir. járásbírósa 1907. évi V. 145/2. számú végzése folytán 300 1120 kor. lókekövetelés, ennek 1907. évi április hó 1. napjától járó 6% kamatai, 1/3% váltódíj és eddig összesen 280 K 66 fillérben bíróilag már megállapított költségek erejéig, Homoródmáson alpereseknél leendő eszközölésére 1907. évi július hó 10-ik napjának d. e. 9 órája batáridőül kiűzetik és ahoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatalnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. LX. t. cz. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legelőbbet ígérőknek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le és felülfoglaltaták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, azon árverés az 1881. évi LX. t. cz. 120. §. értelmében ezek javára is elrendeltetik. Kelt Oklándon, 1907. évi június hó 20-án.

Pollák Ignác,
kir. végrehajtó.

HÁNN JÓZSEF

fűszer- és csemege kereskedése
SZÉKELYUDVARHELY (Deák-tér 15.)

ÉRTESÍTÉS.

Van szerencsém az igen tisztelt fogynászhoz juttatni, hogy dusan berendezett üzletemben, olcsóbb beszerzéseim következtében mindennemű fűszerárut és különösen kiválóan finom kávé árúimat folyó hó 1 től kezdődőleg tetemesen leszállítottam.

A leggyorsabb kiszolgálásról, valamint vevőim iránti legnagyobb előzetekénységről a nagyérdemű közönséget előre is biztosíthatom.

Kögyes pártfogósaikat kérve kiváló tisztelttel:
Hánn József

Eladó részvények.

29 db székelyudvarhelyi zálog-**250**kor. házi részvény eladó. Darabja Czim e lap kiadóhivatalában.

Épület-üvegezés!

Kérem

olvassa

el!

Van szerencsém a nagyérdemű közönség figyelmét felhívni a mai kor igényeinek megfelelőleg berendezett kereskedésemre, hol porcellán, üveg, díszműárut, gyermekjátékok, névnapj és menyegzői ajándék tárgyak és még számtalan sok mászealmozott áru

jelentéktelen olcsó árak mellett lesznek kiszolgálva Fűszerosztályomban — melyet a legnagyobb áldozatok mellett, a legmodernebbul rendeztem be és amely tisztaság és rend tekintetében is minden versenyt kizár. — minden fűszer-cikketben nagy raktárt tartok, melyeket a legolcsóbb árak mellett árúsitok.

A legjobb kávék, rizsek, lisztek, a legjobb minőségű rumok és likörök, teák és szőlő-cukor-orkák teasütőanyagok nagy raktárak.

Szentpétery Gergely,
Székelyudvarhelyi.

Utazó kofferek!

Szalon petroleum!

Baros-, Borszéki-, Kásznói-víz raktár.

A ki Budapestre jön, Ide megy!

Gyönyörű látványosság!

Budapest látványossága!

ÁMOR NAGY KÁVEHÁZ

(ezelőtt Beliczay)

Budapest, Nagymező-utca 7. sz.

Tulajdonos: **KANCSLER GYULA.**

Naponta Kis Parádi Náczi híres szolista és teljes zónékara hangversenyez.

Minden idegen nézze meg!

nélkül ne együnk levest.
Néhány csepp elegendő!

Kristály tiszta

Kargita-ligeti „Kamilla“-forrás

A Kárpátok gyöngye!

Természetes ásványgyógyborvíz!

Főraktár Székelyudvarhelyt:

Haab és Heitz czégnél

Kapható még:

Gál János Utóda, Csató és Kun, Gyarmathy Ákos, Tamás Balázs, Bagó Gyula, Szentpétery Gergely Márk Testvérek, Fernongel Frigyes, Zárug Antal kereskedésben 8 filleret, valamint minden vendégfőben és étteremben.

A Kárpátok gyöngye!

Szerves anyagoktól mentes!

A legjobb borvíz.

A legjobb borvíz.

Homoród-fürdő t. Vendégei szíves figyelmébe!

Tisztelettel hozom Homoród-fürdő mélyen tisztelt közönsége szives tudomására, hogy megbizottam hetekénelkét, háromszor a fürdővendégeknek tiszteltét teszi, hogy a szükséges bázartási cikkek megrendeléseit felvegye, amelyeket aztán mindjárt másnap a legnagyobb pontossággal házhoz fog szállítani. — Szíves támogatást kérve, vagyos tisztelettel:

GYARMATHY ÁKOS.

Védjegy: „Horgony!”

A Liniment Capsici comp.

a Horgony-Pain-Expeller

egy régiónak bizonyult háziázer, mely már több mint 37 év óta legjobb fájdalomcsillapító szernek bizonyult közönségnél, csúznál és meghüléséknél, hódórszólás képpen használva. Figyelmeztetés. Silány hamisítványok miatt bevásárláskor óvatosak legyünk és csak olyan üveget fogadjunk el, mely a „Horgony” védjeggyel és a Richter czéggeljeséssel ellátott dobozba van csomagolva. Ara üvegekben K — 80, K 1.40 és K 2. — és úgyszólván minden gyógyszerárban kapható. — Főraktár: Török József gyógyszerésznél, Budapest.

Dr. Richter gyógyszerára az „Arany oroszlanhoz”,

Prágában.

Elisabethstrasse 5 neu.
Mindennapi széküldés.

Védjegy:

Kék mezőben két kulcs.

Legmegbízhatóbb gyártmány!

SCHLOSSER-GERMAIN & Co COGNAC

DISTILLERIE FRANCAISE MODÈLE PROMONTOR.

Kizárólagos elárusítás Márk Testvéreknél.

Kiváratra próba mintaüveg.

ELSŐ MAGYAR GAZDASÁGI GÉPGYÁR BUDAPEST

Legtökéletesebb rendszerű gőzcseplőkészletek

ugyszinten magánjárók (utl-mozdonyok) cseplési, vontatási és szántási célokra (a mozdony után akasztott egy ötlet fogó ekével).

Külön árjegyzék mindennemű gazdasági gépekről.

Eladó vizimalom.

Székelykeresztúr nagyközségben a Nagy Küküllő folyamán levő Macskássy-tó 5 kövön lisztelő malom 28 hold területtel eladó. Ugyanott egy 12-ös gőzlocomobil egy szállítható és felszerelt 2 kövön lisztelő malom, 2 hengerek és többféle méretű sziták gabona és kása tisztító gépek, transmissziók és kerek eladók. Ez iránti felvilágosítást a személyes megjelenésünk **JAEGER P. JÓZSEF** nyújt Székelykeresztúron.

Kiadó lakás.

A Bethlen-utca végén, a közkórházzal szemben lévő földszintes **Kőház** folyó évi október hó 1-től kiadó. Értekezhetni **Kaberstumpf Károly** tulajdonossal.